

שמונה-עשר איש ואשה סימלו בשנת תשכ"ב את הישגיהם וכשלוונותיהם של ישראל והעולם. הם נבחרו על-ידי עורכי "העולם הזה", תוך בחינת כל המאורעות שאירעו בשנת תשכ"ב. העורכים נמנעו מלבחור את איש-הרפואה ואת איש-המדע של השנה, מחוסר מועמדים מתאימים. נימוקי הבחירה של השמונה-עשר מצטרפים לדיוח על מצבה של ישראל בשנת תשכ"ב

אנשי פסגת תעופה

העולם

ניקולאייב ופופוביץ'

מן החלל עד החומה

השמות הגדולים של תשכ"ב לא באו לה בירושה משנים קודמות. רובם היו בלתי ידועים בראש-השנה. במשך השנה הפכו סמלים לטוב ולרע, למרומי הבאון האנושי ולמעמקי שיפלותיו.

שני השמות המזהירים של השנה היו, בלי ספק, שמותיהם של תאומי-החלל, **אנדריאן ניקולאייב** (32) ו**פאול פופוביץ'** (31). סיסתם האפית בחלל, פגישתם ההיסטורית במרומים, חישמלו את האנושות כולה. בלב רבים העלו שאלה נוקבת: האם מיקרה הוא כי המדינה הקומוניסטית מנצחת במירוץ-החלל, וכי המדינה המערבית מפגרת? האם שוב עולה הדיקטטורה על הדמוקרטיה בכושר-הביצוע של משימות גדולות?

אולם שמות רבה-הסרן הרוסי וסגן-האלוף האוקראיני לא היו השמות החדשים היחידים שנתן הקומוניזם העולמי לשנת תשכ"ב. לא פחות חשוב להבנת השנה היה שם שלישי, שעורר תהלה סביב כדור-הארץ: שמו של **פטר פכטר**.

פטר פכטר היה פועל-בניין אלמוני במזרח ברלין. כמו רבים בממלכה הגרמנית הקומוניסטית, ביקש לברוח מערבה. אולי מאס בדיקטטורה, רצה לחיות במישטר דמוקרטי מערבי. אולי קסמה לו רמת-החמיה הנואה של המערב, בעוד שבמזרח שולטים המחסור והעוני. אולי רצה לחיות עם אחותו. הוא היה גרמני רגיל, בן עיר חצויה במדינה חצויה. בעבר, יכול היה פכטר לעלות לרכבת העירונית ולהגיע למערב. אולם בסוף תשכ"א הוקמה חומת ברלין — הסמל הזועתי של הכשלוך הקומוניסטי בגרמניה.

יחד עם חבר אחר, בן 18 כמותו, תוכנן פטר את הבריחה. השניים בחרו בקטע נמוך של החומה, המכוסה גדר-תיל. ברגע המכריע קפץ החבר, זינק לחומה ולתיל, הגיע למערב. פטר עצמו היסס לרגע-קטן — וברגע זה נורה עלידי שומר-גבול קומוניסטי.

פטר נפצע בגבו מכמה כדורים, צנח באזור-הבטחון הריק שמאחורי החומה, כמאה מטר ממערב-גבול חומה, לעיני תושבי המזרח והמערב כאחד. שם שכב וצעק: "הצילו! הצילו!" הקהל הנרגש הצטופף מולו, צלמים צילמוהו — אולם איש לא העז להתקרב.

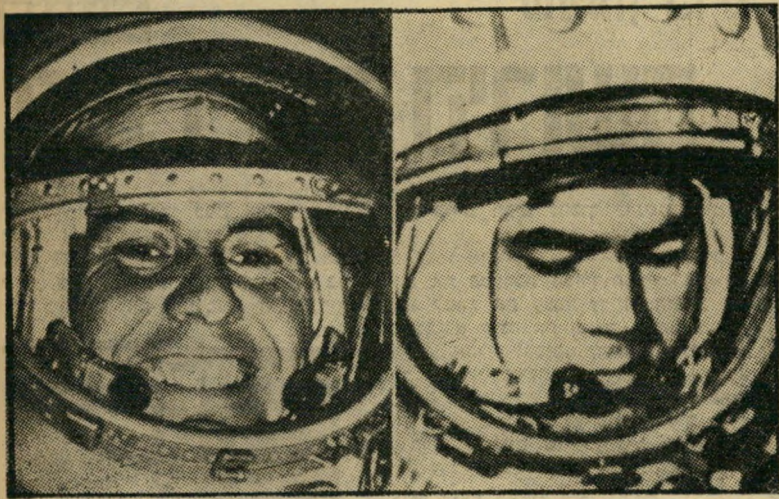
במשך 55 דקות נוראות גסס פטר פכטר לעיני הקהל. רק אחרי מותו נלקח משם עלידי המיטטוריה המורחית. הוא היה איש ה-50 שניספה בעת בריחה, מאז הוקמה החומה. פטר סימל את הצד השני של המסע הקומוניסטי, את חוסר-האיוון המפתיע בין מיבצעי חלל מפוארים ובין אייכותל לספק רמת-חמיה נאותה ומישטר ליברלי להמונים. הוא סימל גם את המשך המלחמה הקרה, אשר המוקד שלה ניצב, גם בתשכ"ב, בגרמניה.

מוסקבה החליטה להשאיר את גרמניה מחולקת ככל מחיר, כדי למנוע את שיבתה למעמד של מעצמה גדולה, על גבולה. אולם חשבון זה הצליח רק בחלקו. כי גרמניה חזרה, באיטיות אך בבטחון, למקומה כמעצמה עולמית.

האיש שניצח על תהליך זה, וששוב הוכיח את עצמו כמדינאי מזהיר, היה **קונראד אדנוואר** הזקן. בהבינו כי עברו הימים בהם יכלה גרמניה להיות מעצמה גדולה לבדה, הקדיש את כל מאמציו לאיחוד אירופה המערבית. הוא ידע כי באיחוד כזה תהיה גרמניה, במ קדם או במאוחר, המעצמה השלטת.

האיש שעזר לו בכך בכל כוחו, מבלי להבין את התוצאות, היה הזקן האירופי השני: **שארל דה-גול**. אחרי שעלה בידו לסלק, סוף-סוף, את הבעיה האלגירית, במחיר כניעה שלמה ומחלטת לאורך כל החזת, התפנה לבניין אירופה. הוא קיווה כי הוא עצמו יהפוך לקיסר אירופה, יורשו של קארל הגדול — אם רק יעלה בידו להשאיר את בריטניה בחוץ. הגרמנים ניגנו בכישרון על מיתר זה. הם החניפו ליהירותו של הצרפתי שיכור-היוקרה, הבטיחו לו כי כל עוד חי, יהיה הוא האיש מס' 1 באיחוד האירופי. הגרמנים אמרו לעצמם: "יום אחרי מותו, תרד צרפת לדרגת מעצמה שניה. גרמניה תשלוט, בכוח עוצ' מתה הכלכלית והצבאית."

כך נוצר **ציר פאריסיבון**, העובדה המדינית העיקרית של תשכ"ב. הבריטים נשארו בחוץ. למרות עזרת האמריקאים, שלא רצו באירופה גרמנית, לא הצליח **הארולד מק'מ**

מילן להיכנס למועדון האירופי במחיר זול. המיכשולים בדרך רבו והלכו, ובסוף תשכ"ב עמדה בפני בריטניה הבריחה האכזרית: להישאר בחוץ, או להיכנס על ברכיה. מסע-הניצחון הגרמני נראה מובטח. בעזרת תעודת-ההכשר הישראלית, היא הגדילה את צבאה, שלבש מדים תוצרת ישראל. הודות לברית עם צרפת, יכלה לקחת להצטייד בקרוב בפצצות-אטום צרפתיות, להתחיל בייצור גרמני-צרפתי של פצצות-מימן. העולם המודאג שאם את עצמו: מי יחלוש בעתיד על ע צמה זו? מי יבוא במקום אדנוואר הזקן?

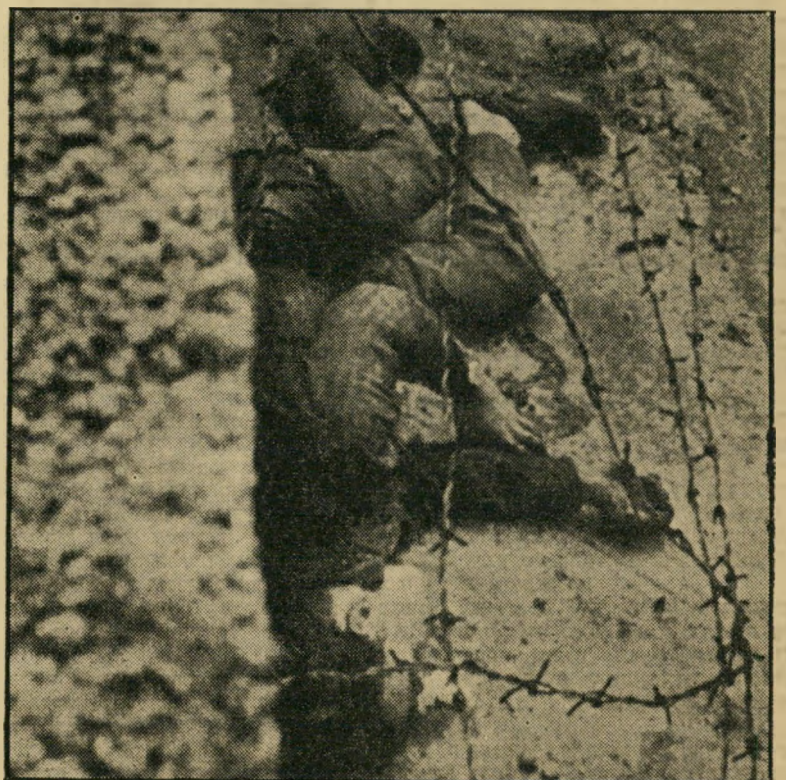
עלייתה של אירופה כמעצמה עולמית שלישית לא הפריעה לשתי המעצמות הראשונות לשכלל את נשקן. בראשית תשכ"ב הדהימה בריט-המועצות את העולם בחידוש הניסויים הגרעיניים. אחרי שהקומוניסטים עמדו במשך שנים רבות בראש המערכה נגד הניסויים, גרם הדבר לזעזוע כפול. ובמשך כל השנה נשמע "הזנב הגדול" במזרח ובמערב. בסוף תשכ"ב לא ניראתה מלחמת-העולם השלישית כאפשרות קרובה — אם כי הבטחון כי "מלחמה זו לא תיתכן" היה מופרז. המאבקים החשובים של השנה היו כולם מאבקים פנימיים — מלחמת-האזרחים העולמית שתפסה, לפי שעה, את מקומה של מלחמת-המדינות. המאבק הדרממתי ביותר התחולל בצרפת. עם חתימת הסכמי אויאן לשיחרור אלגיריה, הרים הפאשיזם הצרפתי את ראשו, פתח במאבק מכריע. הפצצות הפלאסטיות התפוצצו מדי ערב בפאריס. השמאל לא הצליח לגייס כוח נגדי. המיטטרה הגוליסטית הלמה בראשי המפגנים השמאליים, שרצו להגן על המישטר, ונתנה חיפוי לטרוריסטים הימניים, שביקשו להפילו. ה ה נידמה כאילו שום דבר אינו מסוגל למנוע הפיכה פאשיסטית בצרפת.

ואו העלתה תשכ"ב שם בלתי-ידוע נוסף. באחת הפצצות של האור-האס נפגעה, בשבנה, ילדה פטנה ויפה בשם **דולסיין רינאר**. תמונתה של הילדה האומללה, שהתעוררה, התרירה את צרפת ואת העולם כולו. ההמונים נתעוררו מאדישותם המסוכנת. חצי מיליון פאריסאים יצאו לרחוב, בהפגנה שלא היתה לה דוגמה בהיסטוריה, וכך, במכה אחת, הוכרעה הכף.

פתח דרממתי היה המאבק הפנימי ביבשת אחרת, אף כי תוצאותיו יהיו חשובות יותר. באמריקה הלאטנית החל המאבק הגדול — אחת המערכות שיכריעו את גורל העולם. הדוגמה המלהיבה של **פידל קאסטרו**, משמדי הריאקציה, הייתה גלים בכל המדינות הלאטניות, אשר בכלן שיכבה דיקקה של עשירים ריאקציוניים, נצלנים ורקובים, בעוד ההמונים נמקים ברעב. נגד הסכנה קמה, במדינה אחרי דינה, דיקטטרה צבאית ימנית. אפריקה שקטה, יחסית. מדינות נוספות זכו לעצמאותן. הדרום הפאשיסטי התבצר מאחורי חומתו הגוענית. בן-בריתו ברודסיה התכונן לקרב. סוכנו השחור, **מזואיס צ'ומ' כה**, הצליח גם השנה למגר את כל הנסיונות לספח את אחותו הקולוניאלית לקונגו. במאבק זה ניסתה הדמות הטרמנית ביותר של השנה, **דאג האמרשילד**, האציל הצפוני, שהפך כמל האנושות המעונה, ניספה בטיסה על-פני קאטאנגה. עד סוף תשכ"ב לא היה ברור אם נרצח בידי ציומכה ואדוניו, או נפל במיקרה.

באסיה נמשך הניסיון הקומוניסטי לחסל את העמדות האמריקאיות כחטל נקניק, פרוסה אחרי פרוסה. **לאוס** יצאה מן המערך האמריקאי, הפכה ניטראליסטית, תוך פזילה שמאלה. בין שתי ההזיות ניסתה אסיה הניטראליסטית לשחק את משחקיה. הודו כבשה בכוח את **גואדה**, נערכה בסוף השנה להגנה על גבולה הצפוני, נגד סין הקומוניסטית. אינדונזיה הצליחה, עלידי שילוב של איומים, סחיטות ומיבצעים צבאיים כושלים, לנצח במאבק לסיפוח **איריאן המערבית**.

תשכ"ב היתה שנת שלום.

לרגלי החומה: פטר פכטר גוסס לעיני הקהל והשוטרים